

Състоянието на основните права на ромите и travellers в Европейския съюз

Кои са ромите и travellers?

Терминът „роми“ се използва като общо понятие за групи от лица, които имат малко или много сходни културни характеристики, например роми, синти, travellers, ашкали и кале. Обща черта за тези групи е също тяхната история на трайна маргинализация в европейските общества.

В държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) не се събират последователно **официални данни за етнически произход**. Според приблизителните данни понастоящем в ЕС има 10-12 милиона роми, което ги превръща в **най-голямото етническо малцинство в ЕС**.

Повечето роми, които живеят в Европейския съюз, са граждани на съответната държава-членка и следователно граждани на ЕС с еднакви права и отговорности като всички останали граждани на Европейския съюз.

Дейността на FRA по отношение на положението на ромите

Задачата на Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) е да предоставя на институциите и органите на ЕС и на държавите-членки основани на факти съвети по въпросите на правата на човека при прилагане на законодателството на Европейския съюз.

Агенцията многократно е определяла ромите като **етническото малцинство, което е най-уязвимо** на дискриминация и нарушаване на правата на човека в ЕС.

Агенцията провежда проучвания на достъпа на ромите до образование, здравни грижи и жилища и свободата им на движение. След анализиране на проблемите, с които се сблъскват ромите, включително случаите на расистко насилие, FRA набелязва положителни инициативи за преодоляване на тези проблеми и предлага възможности за бъдещ напредък.

FRA работи с **ромските общности** и им предоставя възможност да допринесат за устойчивото подобряване на положението на ромите в ЕС. Агенцията работи също с **местните органи**, които са в позицията да гарантират, че на практика е налице защита на правата на ромите. Тя си сътрудничи с **институциите на Европейския съюз**, **Съвета на Европа** и други **международни организации**, за да се гарантира, че дейността на Агенцията и другите институции се допълва взаимно.

За повече информация посетете интернет страницата на FRA за ромите: www.fra.europa.eu/fraWebsite/roma/roma_en.htm

Най-сериозни нарушения на основните права, застрашаващи ромите

- **Дискриминация при достъпа до работни места** – основен фактор за безработицата при ромите.
- **Дискриминация при достъпа до образование** – по-неблагоприятно отношение към ромските деца, които получават по-малко внимание от учителите.
- **Дискриминация при достъпа до жилища** – жилищна сегрегация и бездомност.
- **Дискриминация при достъпа до здравни грижи** – злоупотреби и нарушения на правото на равен достъп до здравни услуги.
- **Расистко насилие и престъпност** – последици от налагането на стереотипи и дискриминацията.

Преместване в друга държава-членка на ЕС

- Ромите имат проблеми с **гранични служители/служители във визови отдели**, включително към тях се отправят искания за подкуп от корумпирани длъжностни лица при напускане и/или завръщане в държавите на произход.
- Ромите са запознати с **общото право на движение**, но **познават по-слабо** специфичната и често сложна съвкупност от **права и задължения** относно установяването за **постоянно пребиваване** на граждани на ЕС в друга държава-членка.
- **Бедността**, дължаща се на **безработица, дискриминация и расизъм**, е основният фактор, който принуждава ромите да напускат държавата на произход.
- Ромите срещат **трудности при намирането на работа** на официалния пазар на труда в приемащата ги държава, тъй като се изправят пред стереотипи и дискриминация.
- Ромите срещат **трудности при регистрацията си на постоянен адрес** в новата държава на пребиваване. Оттук могат да произтекат **трудности в достъпа** до националните системи за здравеопазване, обществени жилища, социални помощи и мерките за интегриране на пазара на труда.
- Произтичащото изключване от социално подпомагане оказва **непропорционално** въздействие върху жени, деца, възрастни хора и лица с увреждания.

От доклада – [Положението на гражданите на ЕС от ромски произход, които се преместват и установяват в други държави-членки на Европейския съюз – ноември 2009 г.](#)

Положителни инициативи

Испания – въпреки че в Испания съществува задължението за регистрация на пребиваването, гражданите на Европейския съюз трябва само да докажат

своята самоличност и гражданство. Този подход благоприятства до голяма степен социалното включване на ромите.

Обединеното кралство – в училищното преброяване в Обединеното кралство ромите са включени като отделна етническа категория, което е важна стъпка за проследяване на напредъка им в училище и справяне с всички възможни случаи на дискриминация.

Италия – налице са решения за жилищно настаняване, чрез които се съдейства на ромски семейства, живеещи в сегрегирани „номадски лагери“ с лоши условия за живот, да се преместят в интегрирани жилища под наем. Представителите на различни институции – на ниво общини, провинции и райони, неправителствените организации и ромската общност работят съвместно за прилагане на тези мерки.

От доклада – [Избрани положителни инициативи – Положението на гражданите на ЕС от ромски произход, които се преместват и установяват в други държави-членки на Европейския съюз – ноември 2009 г.](#)

Достъп до жилища

- Твърде малко роми знаят, че има закони, които забраняват дискриминацията въз основа на етнически произход при търсене на жилище.
- Само 11,5 % от засегнатите роми съобщават за случаите на дискриминация на компетентните органи.
- Ромски деца от семейства, подложени на принудителна сегрегация, срещат големи **трудности да посещават училище.**
- Лицата, живеещи в изолирани селища, най-често посещават **сегрегирани училища.**
- Ромите, живеещи в сегрегирани общности или при условия, под нормалния стандарт, имат само **ограничен достъп до публични услуги и социални мрежи.**
- Животът в сегрегирани области затруднява намирането на работа и стигането до работното място.
- Неотговарящите на стандартите условия на живот имат **тежки последствия върху здравето**, особено на жените и децата.

От доклада – [Сравнителен доклад за жилищните условия на ромите и travellers в Европейския съюз – октомври 2009 г.](#)

Положителни инициативи:

- Чрез проекта *Vesnička soužití* (Coexistence Village), спонсориран от **чешкото правителство**, е създаден нов квартал с 54 жилища за пострадали от

наводнение лица от ромски и неромски произход, изгубили жилищата си след наводнение през юли 1997 г. в град Острава.

- Община Nálepkovo е една от първите в **Словакия**, която изготвя и осъществява триетапен проект, започнал през 1994 г., включващ 64 нови жилища и предлагащ достъпни безлихвени микрозаеми за обзавеждане или обновяване на жилище. Инициативата оказва въздействие върху формирането на конкретна национална политика относно жилищното настаняване на ромите.
- Местното управление на Kerecsend, **Унгария**, построява „къщи-гнезда“ за млади ромски семейства, които плащат наем от 21 евро на месец и допълнителната сума от 58 евро на месец под формата на спестявания, с които да си закупят ново жилище след пет или шест години и да освободят място за нови семейства в къщите-гнезда.

От [Проучвания на конкретни случаи на инициативи за жилищно настаняване за ромите и travellers – октомври 2009 г.](#)

Жертви на престъпление

- 1 от 4 анкетирани лица от ромски произход в [проведено неотдавна проучване на FRA](#) съобщава за средно 4 случая на нападение, заплаха или сериозен тормоз за период от 12 месеца, което навежда на заключението, че **престъпления на расов принцип се случват ежедневно.**
- Над 65% от анкетираните роми съобщават за **липсата на доверие в правоприлагащите органи** и системата на правосъдието.
- Само 14% от анкетираните роми могат да назоват организация, която би могла да им помогне, ако са подложени на дискриминация.

От доклада – [EU-MIDIS – Проучване на Европейския съюз за малцинствата и дискриминацията – Доклад „Данни на фокус“: Ромите – април 2009 г.](#)

Дейността на FRA за ромите в бъдеще

- Дейността на FRA за и с ромите ще бъде съобразена с приоритетите на ЕС, представени в Съобщението на Европейската комисия относно [Социалната и икономическата интеграция на ромите в Европа, платформата за приобщаване на ромите](#) и [10-те общи принципа за приобщаване на ромите.](#)
- FRA ще разработи иновативни и приобщаващи методики с фокус върху прилагането на политиката и постигането на по-голямо въздействие на място чрез още по-голямо ангажиране на ромите, органите на национално и место ниво и мнозинството от населението.

За повече информация посетете интернет страницата на FRA за ромите: www.fra.europa.eu/fraWebsite/roma/roma_en.htm